

BONT ALLERLEI

Magazine IVN Alphen aan den Rijn 3 - 2021

ivn natuur
educatie
Alphen aan den Rijn

BULLER & RIJNBEEK
NOTARISSEN

Buller en Rijnbeek notarissen

Vijverstraat 7/9 – 2405 BW Alphen aan den Rijn
Postbus 300 – 2400 AH Alphen aan den Rijn
Telefoon 0172 – 475972 Fax 0172 – 476338

info@bullerenrijnbeek.nl

www.bullerenrijnbeek.nl

Avifauna
vogels en zoo

onderlinge

Verzekeren?

Onderlinge Rijn en Aar!

Samen goed verzekerd

Onderlinge 'Rijn en Aar' U.A.

Graaf Albrechtstraat 2-A
2415 AW Nieuwerbrug
t: (0348) 688 316
info@ovmrijnenaar.nl

Vosholstraat 1
2461 AB Ter Aar
t: (0172) 605 700
www.underlingerijnaar.nl

Redactie

Jolanda Zwaan, Henk Jan Habermehl, Paul Mons
Vormgeving : Marius Stout
Eindredactie : Jolanda Zwaan
Bezorging Bont Allerlei: Henry Loeters

Redactie adres

Tel: 06-20577860
e-mail: jolandazwaan256@gmail.com
Fotografie: de Natuurkierers
Foto omslag: Natuurkierers Janny Eskes

Kopij inleveren voor: vrijdag 3 december inleveren op het redactieadres.

Overname van artikelen is toegestaan met bronvermelding.

Uitlatingen in dit blad gedaan, geven niet noodzakelijk de standpunten weer van de redactie of het afdelingsbestuur.

Druk: HelloPrint

Secretariaat: Irma Brugmans

e-mail: secretarisivnalphenaaandenrijn@ivn.nl
Internet: www.ivn.nl/alphenaaandenrijn
www.facebook.com/ivn.alphenaaandenrijn

Tarieven Lidmaatschap

Contributie leden	€ 24,00 per jaar
Huisgenootleden	€ 12,00 per jaar

Rabobanknummer:

NL85 RABO 0301 6899 62
Contributie moet voldaan zijn uiterlijk 31 maart van het lopende jaar. Personen, die in de loop van het jaar lid worden bij **IVN Alphen a/d Rijn** betalen contributie naar verhouding van het aantal nog resterende maanden van dat jaar.

Verdere gegevens of adressen van bestuur en coördinatoren van werkgroepen vindt u op pagina 4.

ANBI Algemeen Nut Beogende Instelling

- Giften zijn vaak aftrekbaar door onze ANBI status.
- RSIN nummer: 816027766

Van de redactie

Fladderen

De vlinder telt geen maanden doch momenten en heeft tijd genoeg.

Saadi Perzisch dichter 1200-1292

Het was een goed vlinderjaar en wat ben ik blij met mijn vlinderstruik. Ik heb genoten van

de prachtige vlinders in mijn tuin.

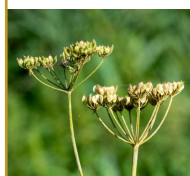
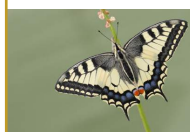
Bont Allerlei heeft dit keer veel aandacht geschonken aan zowel dag- als nachtvlinders.

Veel leesplezier

Jolanda Zwaan

Inhoud

3	Van de redactie / Inhoud
4	Adressen
5	Van het bestuur
6	Vrijwilligersdag
7	Boskoop (vervolg)
8	Het natuureiland: beheer door vrijwilligers loont
9	Het natuureiland: beheer door vrijwilligers loont
10	Rondje Varkenskade
11	Proeftuin On Tour
12	Nationale Nachtvindernacht
13	Nationale Nachtvindernacht
14	Scherphoekvedermot
15	De koninginnenpage
16	Bijzondere tuinen bezoeken
17	Plastic Soup Surfer Merijn Tinga
18	De tuin als natuurreservaat
19	De tuin als natuurreservaat
20	Spelen met de berenklaauw
21	Spelen met de berenklaauw
22	Wat is stilte en waar hoor je dat nog?
23	Wat is stilte en waar hoor je dat nog?
24	Agenda
25	Oproep / Gezocht
26	Kruisspinnen
27	NGO Alphen Nieuwkoop
28	Franse veldwesp
29	Een goed jaar voor de heidevelden
30	Oproep Gastvrouw

Adressen IVN Alphen aan den Rijn

Bestuur

voorzitter	Gert de Geest	voorzitterivnalphenaaandenrijn@ivn.nl	06-23817870
secretaris	Irma Brugmans	secretarisivnalphenaaandenrijn@ivn.nl	06-13187800
penningmeester	Foppe Jan Japenga	penningmeesterivnalphenaaandenrijn@ivn.nl	06-53226448
algemeen bestuurslid	Antoon Zonneveld	zonneveen@live.nl	0172-420058
algemeen bestuurslid	Nell Spreij	nellspreij@gmail.com	06-51550087
algemeen bestuurslid	Nicolette Bakker	Lezingen, Jeugd, Junis BSO, Vogelwerkgroep, Vrijwilligers nicolettebakker.nb@gmail.com (na 17.30 uur bellen)	06-21365087
		Bont Allerlei, Evenementen, IVN-hoek, PR&Promotie, Social Media	

Coördinatoren werkgroepen

Bont Allerlei	Jolanda Zwaan	jolandazwaan256@gmail.com	06-20577860
Communicatie/PR	Corry Dierdorp	communicatieivnalphenaaandenrijn@ivn.nl	0172-471550
Evenementen	Jenny Streef	jenny.streef.ivn@gmail.com	06-21947851
Fotowerkgroep Natuurkijkers	Jordan Blaauw	coördinatie@natuurkijkers.nl	
Lezingen	Liesbeth Bos	em.bos@xs4all.nl	06-12883574
Excursies	Dick Warmerdam	dickw@xs4all	06-17718203
	Willemijn van Maanen	naturexplo- rers.ivn@gmail.com	
NatureXplorers	Gerard Been	naturexplo- rers.ivn@gmail.com	06-45564348
Planologie en Milieu	Romie Jansen	milieuenplanologie.ivn@gmail.com	06-37293669
Sociale Media	Gerda Bonninga	ro-m-ie@hotmail.nl	06-17150093
Vlinders en Fladderaars	Joost van Beek	fladderaars.vlinders@gmail.com	06-53403123
Vlinderwerkgroep	Stef Strik	jgvanbeek52@gmail.com	06-52401510
	Stef Strik	stef.strik@planet.nl	06-52096886
Vogelwerkgroep	Stef Strik	vwgalphen@live.nl	06-52096886
Vrienden van het Heempad	Hans van Dam	janny@countrygazette.nl	0172 214775
Vrijwillig Landschapsbeheer	Wim Dieho	wimdieho@ziggo.nl	06-86641802

Vertrouwenspersoon

Angela Schouten	angela.schouten@gmail.com	06- 55307217
	Wanneer je een vraag, probleem of klacht hebt over de manier waarop je bejegend wordt binnen de vereniging neem dan contact op met Angela Schouten. Dit is geheel vertrouwelijk.	

Inleveren Kopij IVN Media

nieuwsivnalphenaaandenrijn@ivn.nl

Voor aanleveren kopij voor alle media van IVN Alphen aan den Rijn, PR, Website, Nieuwsbrief, Facebook, Instagram.

Regiocontactpersonen

Boskoop	Hans van Dam	janny@countrygazette.nl	0172 214775
Ter Aar	Atje van der Laan	atjolaan@ziggo.nl	06-12162955
Kaag en Braassem	Dick Warmerdam	dickw@xs4all.nl	06-17718203
Koudekerk aan den Rijn	Jan Bal	balvanbeem@casema.nl	071-3412168
Hazerswoude	Ans van den Broek	ansjedegroot@live.nl	0172-587912

Verenigingsgebouw

Adres	Bezoekerscentrum De Veenweiden	
Openingstijden Bezoekerscentrum	Burg.Bruinslotsingel 15, 2403 NC Alphen aan den Rijn	0172-533296
	Voor actuele openingstijden zie bc-deveenweiden.nl	

Van het Bestuur

Nell Spreij

Hallo IVN'ers,

Er is veel behoefte aan ontspanning of inspanning in de natuur. Dat blijkt wel uit de drukte op fietspaden in en rond onze gemeente en uit het aantal inwoners dat graag in het Zegerplasgebied wandelt, sport of ontspannen ligt op het grasveld aan het meer (als het weer het toelaat). Maar je ziet het ook aan de drukte in het kabouterbos (dat vooral in de beginperiode onder de voet gelopen werd), de kinderboerderij, de speeltuin tussen de twee eetgelegenheden, de midgetgolfbaan, het klimbos etc.

Gelukkig konden de jeugdactiviteiten van de Vlinders, Fladderaars en NatureXplorers, omdat deze vanaf de tweede helft van 2020 geheel buiten plaats vonden, gewoon doorgaan.

Het IVN Goed nieuws Alphen aan den Rijn, dat we maandelijks of tweemaandelijks ontvangen, informeert ons over lezingen (tot nu toe voornamelijk online) en excursies. Maar het attendeert ons ook op duurzame gerelateerde weetjes als statiegeld op kleding, kleine plastic flesjes (ingegaan per 1 juli jl.) en in de nabije toekomst op blikjes en inlevering van elektrische producten bij de kinderboerderij Zegersloot.

Op het moment van het tikken van dit bericht, ziet het er naar uit dat vanaf 25 september de coronamaatregelen op verschillende gebieden weer behoorlijk verruimd worden. Wel blijft het advies om afstand te houden/te respecteren, hygiënemaatregelen te treffen, bij ziekteverschijnselen thuis te blijven en/of je te laten testen.

Voor de op 24 november geplande Algemene Leden Vergadering heeft het bestuur een ruimte bij Trigger! in Ter Aar gereserveerd. Nu zovelen van ons al gevaccineerd zijn en wij positief gestemd naar de toekomst kijken, kunnen we u allen zonder problemen een plaats aanbieden in een ruime locatie.

Over de vrijwilligersdag in 2021 treft u elders in Bont Allerlei een verslag aan. Ter verluchting hierbij enkele foto's.

Graag ontmoeten wij u voor de 24ste november bij een van de komende activiteiten en tot ziens bij de ALV.

ivn natuur
educatie
Alphen aan den Rijn

foto's Nell Spreij

Vrijwilligersdag

BC De Veenweiden en IVN Alphen aan den Rijn

Irma Brugmans

vrijdag 10 september

Nadat vorig jaar de vrijwilligersdag niet door kon gaan in verband met corona is vrijdag 10 september weer een vrijwilligersdag georganiseerd voor de vrijwilligers van BC en IVN. Rekening houdend met de nog wel beperkende voorwaarden vanwege corona is gekozen voor een fietspuzzeltocht. De tocht werd gecombineerd met een kennismaking met het vernieuwde Bezoekerscentrum De Veenweiden.

's Ochtends startten elk kwartier vier deelnemers met de fietspuzzeltocht. Begonnen werd met een kopje koffie en thee en een heerlijke plak appeltaart in het Bezoekerscentrum. De versnapering, evenals het lunchpakket, was verzorgd door Prins Heerlijk. Voor de gelegenheid was ook een continu draaiende presentatie gemaakt, waarin uitgelegd werd hoe de permanente expositie van het Bezoekerscentrum in elkaar zit. Daarna kon begonnen worden met het eerste onderdeel van de fietspuzzeltocht: het beantwoorden van een aantal vragen, waarvan het antwoord te vinden was in de expositie. Ook werden de deelnemers uitgedaagd om zoveel mogelijke punten te verzamelen met het 'Kiek een vogel'-spel.

De deelnemers fietsten vervolgens naar keuze 25, 30 of 40 km. Onderweg moesten ze vragen beantwoorden en uit zien te vinden welke afbeeldingen van het fotoblad hoorden bij welke beschrijving.

Na afloop was er nog gelegenheid om wat te drinken en ervaringen uit te wisselen. De deelnemers waren verrast en verbaasd over de toch nog onbekende stukjes natuur, weetjes die ze in de omgeving tijdens de fietstocht waren tegengekomen. En het weer had natuurlijk ook fantastisch meegewerkt: niet te koud of te warm en het was droog gebleven. Kortom een geslaagde dag.

Bloemenveld Kievitstraat

Boskoop (vervolg)

Hans van Dam

De bloemen zijn er maar de Europese hanenpoot ook (*Echinochloa crus-galli*).

Een buurtproject dat met veel inzet (en steun van de brandweer) vorm kreeg, liep anders dan verwacht. De bloemenpracht werd door de Europese hanenpoot letterlijk in de kiem gesmoord. De zaden van deze invasieve grassoort bleken massaal in de aanvluggrond te zitten en namen een voorsprong in groei; mede door de regenrijke periode in juli/augustus werd die groei overheersend. Slechts een kwart van het terrein kon redelijk vrijgehouden worden door ons buurtteam. We moesten het loslaten.

Inmiddels steken een aantal zonnebloemen nog boven het anderhalve meter hoge grasveld uit. Bloemen zijn er in de delen die we met veel inzet hebben vrijgemaakt van de woekeraar, zoals zinnia, klaver, cosmea, korenbloem, gipskruid en heel bijzonder: een zeldzame rode lijstsoort: driedistel (*Carlina vulgaris*) die in Heukels' Flora als bedreigd te boek staat (dat is categorie 3 in zeldzaamheid van maximaal 4).

Een inventarisatie leverde ons toch tenminste 120 soorten op. Dat trok ook insecten aan, zelfs koninklijk bezoek: de koninginpage. Verdere waarnemingen: icarusblauwtje, gehakkelde aurelia, kleine vos en heel veel witjes. Bijkomstigheid: waar elders bijna overal vertraging is in bouwplannen, is het in dit geval welvarend naar voren gehaald. Het plan 'Dagelijks leven, gewoon als thuis' wordt een woonproject voor dementiezorg op maat. Het bouwrijp maken zal waarschijnlijk al in november dit jaar starten; verwachte oplevering: midden 2022. Als het bloemenveld was gelukt was het toch maar voor korte tijd geweest. Wij zijn tevreden met de toekomstige bestemming.

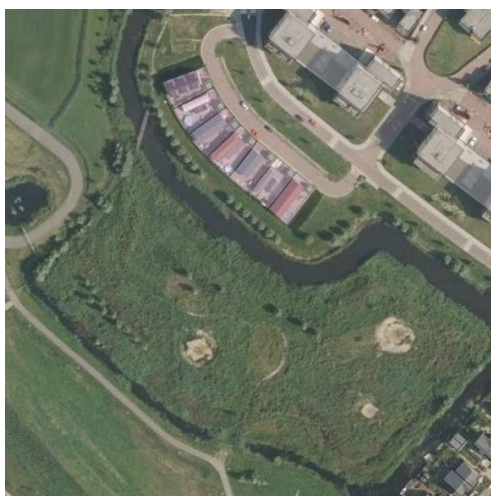

Het natuureiland: beheer door

Hans Krüse

Inleiding

In 2015 heeft het IVN afdeling Alphen aan de Rijn het beheer van het zogenaamde natuureiland (het voormalige 'paddeneiland') in de wijk Kerk en Zanen overgenomen van de gemeente. Het is ongeveer een hectare groot, omgeven door watergangen met op twee plekken een toegang. Hier-tussen ligt een halfverhard pad. Dit gebied was een voormalig gronddepot in de sportzone langs de N11 waar de gemeente in 2011 een vervangend leefgebied voor de rugstreeppad heeft aangelegd. In het zogenaamde KLOP-gebied kwam namelijk een behoorlijk aantal rugstreeppadden voor die zouden moeten wijken voor de geplande woningbouw in dit deelgebied. Het eiland is met hekken afgesloten van half maart tot half augustus. Buiten deze periode wordt het vooral door wandelaars (met honden) als kortsluiting naar de groenzone langs de geluidwal gebruikt en ook kinderen weten het gebied te vinden.

Luchtfoto van het 'paddeneiland' (bron: Google Earth)

Beheer

Het beheer dat de gemeente voerde, bestond voornamelijk uit het één keer maaien in de nazomer en afvoeren van het maaisel en het opschonen van de randen van de poelen.

Toen wij het beheer overnamen van de gemeente hebben we gezocht naar mogelijkheden om de natuurkwaliteit te verhogen en het beheer met een beperkt aantal mensen te kunnen uitvoeren.

In een overeenkomst tussen de gemeente en het IVN zijn afspraken gemaakt over het beheer van dit eiland, zoals over het openhouden van de poelen en het bijhouden van de bomen in het gebied.

Van de drie kunstmatige poelen voor de padden is er één gevuld met zand, met het oog op vestiging van insecten als zandbijen. Hier zijn vanaf het begin van de aanleg namelijk geen padden gezien.

Wij hebben ervoor gekozen om op vier momenten in het jaar te maaien (maart, juni/juli, augustus en november/december) en het maaisel op een aantal vaste plekken te verzamelen. Het beheer wordt door vrijwilligers (IVN'ers en bewoners) uitgevoerd in samenwerking met Harry Ramler, die het maaierwerk uitvoert en ervaring heeft met natuurbeheer.

Foto: Hans Krüse

In 2020 hebben we advies gevraagd van de Bijenhelpdesk van Groene Cirkels Bijenlandschap. We wilden weten of er nog wat valt te verbeteren in het beheer voor bijen en andere bestuivende insecten. Dat bleek wel goed te zitten. Het gebied tussen het natuureiland en de geluidwal daartegen kan met meer variatie in ruimte en tijd worden beheerd. Dat hebben we bij de gemeente aangekaart en dat is in gang gezet. 19 juli is de vegetatie deels gemaaid en afgevoerd. In september zal bij de tweede maaibeurt een deel niet worden gemaaid. Die plekken blijven een winter overstaan.

vrijwilligers loont

Foto: Hans Krüse, 19 juli 2021

Foto: Roel van der Baan-Media, 9 september 2021. De ongemaaide stukken vallen op.

Monitoring

Er is in 2020 en 2021 broedvogelonderzoek (BMP-a) op het natuureiland uitgevoerd door Liesbeth Bos. Dat leverde de volgende informatie op: Daarnaast heeft zij samen met Annemieke van Eeuwen naar bijen en vlinders gekeken op het natuureiland.

Meedoen?

Wie belangstelling heeft om mee te helpen met het beheer van het natuureiland of te monitoren: graag een mailtje naar jfa.kruse@gmail.com.

Soort	2020	2021
Blauwborst		1
Bosrietzanger	4	4
Fazant	1	1
Fitis	2	1
Grasmus		2
Groenling	1?	
Heggenmus	3	1
Houtduif	1	1
Kleine karekiet	9	5
Knobbelzwaan		
Koekoek	1	1
Koolmees	2	2
Krakeend	1	1
Meerkoet	2	1
Merel	2	1
Pimpelmees	1	1
Putter	2?	
Rietgors	1	1
Rietzanger	1	1
Roodborst	1	
Spotvogel	1	2
Tjiftjaf	3	2
Tuinfluit	2	2
Waterhoen		1
Wilde eend	1	1
Winterkoning	2	3
Zwarte kraai	1	1
Zwartkop	2	1

Rondje Varkenskade

Zondag 22 augustus

Ton en Liesbeth Jeursen

Na een bijzonder natte zondagmorgen gaan we om 14.00 uur vanaf de Boerderij van de familie Verkleij (Ridderbuurt in Alphen aan de Rijn) wandelen vanaf de Varkenskade. We worden welkom geheten door de boer zelf en duiken al meteen de laagte van de polder in. Onze gidsen zijn Ans voor het landschap en Liesbeth voor de bloemetjes en bijtjes.

Door turfsteken uitgediept, is dit gebied onder water gelopen. Deze polder, de Vierambachts-polder, werd door 11 windwatermolens drooggemalen (in 1739 is men daarmee begonnen) en is zo een zogenaamde Droogmakerij geworden. In de verte zien we de kerktoren van Ter Aar, één van de vier ambachten of heerlijkheden (of dorpen). De andere drie heerlijkheden zijn Woubrugge, Rijnsaterwoude en Oudshoorn. De (Varkens)kade loopt dwars door deze droogmakerij, waarover mensen naar de kerk liepen of hun varkens lieten scharrelen. Helaas is de kade afgegraven en volgen we nu een koeienspoor door de met wilde planten begroeide grasweide. Liesbeth wijst ons op ridderzuring, waterzuring, slipbladige ooievaarsbek, melkdistel (die geen distel is), lisdode, raapzaad, smeerwortel, vijfvingerkruid, moerasandoorn en zo hoeven we ons niet te vervelen, want er is zoveel.

Weet je het verschil tussen een wilde eend en een krakeend? Hoe wordt een bij gewezen op de nectar van een bloem? Allemaal interessante feitjes die we te horen krijgen.

Bij het kerkje De Suikerpot in Ter Aar ronden we de wandeling af en lopen langs de Ringvaart weer terug. Een ringvaart is een noodzakelijke ontwatering die om een droogmakerij heenloopt en waardoor het water verder om-

hoog wordt afgevoerd naar een rivier, zoals de Oude Rijn. Leuk dat je hier zo het landschap kunt lezen. De ringvaart ligt zeker een paar meter hoger dan de polder. Omdat het zulk mooi weer is tijdens de gehele wandeling hebben we onszelf getrakteerd op een ijsje bij de Stal, een ijsmakerij met melk van eigen koeien, die voor je neus de stal inlopen om gemolken te worden. Over een bijzonder mooie bomenlaan, het Windepad, lopen we weer terug naar de Ridderbuurt.

Zijn korstmossen de specialiteit van Liesbeth? We worden op verschillende plaatsen gewezen die, als je de loep erboven houdt, net onderwaterkoralen lijken. Er gaat echt een micro-wereld open.

Ans, bedankt ook dat je me het verschil hebt geleerd tussen een Roodbont Holsteiner en een Rode MRY koe. Wat een heerlijke wandeling met zeven gezellige wandelaars en twee aanstekelijke gidsen.

fotograaf Esther Thesing

Proeftuin On Tour

Nell Spreij

Op zondag 29 augustus vond Proeftuin On Tour plaats in het Irenebos (Zegerplasgebied). De informatie- en inspiratiemarkt voor een duurzame leefstijl. Kinderen konden genieten van voorlezen in de natuur, creatief bezig zijn onder begeleiding van vrijwilligers van de IVN of zelf een waterfilter maken. Voor informatie kon men o.a. terecht bij een kraam met eetbare planten, een kraam met

veganistische hapjes, meehelpen Alphen en omgeving schoon te houden door als vrijwilliger straatvuil te verwijderen. Daarnaast kon men deelnemen aan een rondleiding door het voedselbos (inclusief proeven van de vruchten), of een lezing over bijen. Was u niet in de gelegenheid om dit evenement te bezoeken: het is de bedoeling dat dit evenement jaarlijks georganiseerd gaat worden.

Door Peter Kwanten van Puur Podium is een filmpje gemaakt. Te bekijken via de link

<https://vimeo.com/601758900>

braamvlinder

Huismoeder

Kameeltje

Goudvenstertje

Nationale Nachtvlindernacht

Foto's nachtvlinders gemaakt door Nicole Bruijnen

Nicole Bruijnen

vrijdagavond 3 september

Vorbereidingen

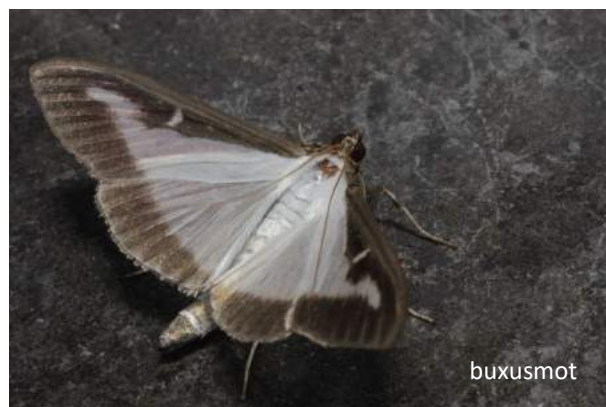
Vrijwilligers van de IVN Vlinderwerkgroep beginnen al vroeg in de avond met de voorbereidingen voor de nachtvlinderactiviteit in de tuin van het Bezoekerscentrum. Zij willen bezoekers een goed kijkje geven op wat er 's nachts zoal vliegt.

Op een aantal bomen brengen zij 'smeer' aan en zij hangen 'wijntouwen' op verschillende plekken in de tuin. En natuurlijk zetten zij twee witte lakens met felle lampen klaar.

Van start

De eerste vlinder, de oranje wortelboorder, toont zich al vóór de eerste bezoekers er zijn. De hele avond door vliegen de vlinders goed op het laken, het smeer en het wijntouw.

De bezoekers genieten er zichtbaar van. Er zijn voldoende doorzichtige potjes, zodat de bezoekers mee kunnen helpen om de vlinders tijdelijk in een potje te doen. Zo zijn de vlinders goed te bekijken. Samen met de vlinderdeskundigen kunnen ze dan uitzoeken welke vlinders het zijn. Aan de hand van afbeeldingen en beschrijvingen lukt het ze om 56 soorten vlinders op naam te zetten.

buxusmot

De nachtvinders worden in een potje gedaan

Foto: Corry Dierdorp

Daarna maakt Nicole van elke soort een foto en stuurt de gegevens later voor onderzoek door aan de nationale database.

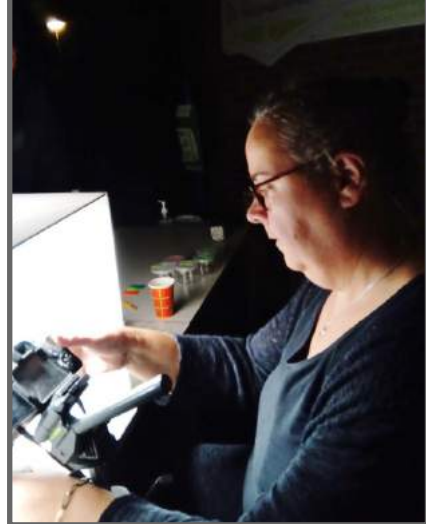
Bezoekers

Deze avond heten we tussen de 15 en 20 bezoekers in alle leeftijden welkom. Iedereen is enthousiast en gemiddeld blijft men anderhalf uur 'hangen'. Voor ons vrijwilligers is het leuk om onze kennis over te brengen aan de bezoekers. Wij hopen daarmee dat we hen op het spoor zetten om zelf eens in de tuin, op het balkon of waar dan ook te gaan vinderen.

Zelf nachtvinderen

Het 'wijntouw' maken is heel eenvoudig om mee te beginnen:

- *Je neemt een fles goedkope rode wijn en 1 kilo suiker.
- *De suiker los je op in een gedeelte van de wijn die je warm maakt, maar niet laat koken.
- *De rest van de fles schenk je er vervolgens bij.
- *Voor het 'touw' gebruik je stof. Dit kunnen repen zijn van een oud laken, t-shirt, of doek.
- *Maak er repen van 1,5 tot 2 centimeter breed van, met een lengte van ca 1 meter (kan aan elkaar geknoopt zijn).

Nicole fotografeert de nachtvinders

Foto: Corry Dierdorp

*Doop de repen in het wijnmengsel en hang ze op.

Het basisrecept voor 'smeer' is:

(van de site van de Vlinderstichting)

*Suikerstroop (1 pot).

*Extra suiker (2 eetlepels).

*Bier, wijn en/of vruchtenlikeur (een flinke scheut of zoveel als nodig is voor de juiste substantie).

*Meng de ingrediënten zo door elkaar dat er een goed smeerbaar, plakkerig mengsel ontstaat.

*Laat het mengsel enkele dagen staan om (na)gisting te bevorderen.

*Vanaf een uur voor zonsondergang kan het mengsel (met behulp van een oude afwaskwast) op bomen

en muren worden aangebracht.

*Breng de stroop op ooghoogte aan meerdere zijden van een boom aan.

*Kies ruwe oppervlakken die bij voorkeur niet door licht beschenen worden.

Tot slot kun je ook een wit laken opspannen en een felle lamp hierbij zetten. Omdat de vlinders ook in het gras gaan zitten is het handig om ook een laken op de grond te leggen zodat je ze ziet zitten.

Meer weten? Je bent welkom!

Wil je meer weten over nachtvinderen of (nog) een keer mee willen doen, dan ben je van harte welkom. De werkgroep komt maandelijks bij elkaar om te kijken wat er in de nacht aan vlinders vliegt. De data en tijden plaatst de Vlinderwerkgroep op de sociale media van IVN Alphen aan den Rijn. Tussen de vermelde tijden kan je komen en gaan wanneer je wilt.

W ivn.nl/alphenaandenrijn

F [facebook.com/ivn.alphenaandenrijn](https://www.facebook.com/ivn.alphenaandenrijn)

Insta <https://www.instagram.com/ivn.alphenaandenrijn/nl>

Scherphoekvedermot

Jolanda Zwaan

Half augustus - tijd voor klussen in de tuin - vliegen er plotseling twee parende vlinders op uit de clematis en strijken neer in de sarcococcastruik. Het is een nachtvlinder met een merkwaardige vorm. Het blijkt hier te gaan om de scherphoekvedermot; familie van de vedermotten. Hoewel de scherphoekvedermot verward kan worden met de hoefbladvedermot, heeft hij toch wel goed herkenbare kenmerken, zoals de donkere vlek op de vleugel.

Ik heb deze vlinders nooit eerder gezien in mijn tuin. Toch zijn ze in Nederland niet zeldzaam. Het voordeel voor deze vlinders is dat ze veel verschillende waardplanten hebben,

waaronder: salie, munt, ogentroost en verschillende soorten ooievaarsbek (geranium).

Een dag later zie ik het vrouwtje haar eieren afzetten tegen de tuingeranum Azure rush. De eitjes komen na zes tot acht dagen uit. Dit proces heb ik jammer genoeg niet waargenomen. Even geen snoeiwerk in de tuin, om de rupsen te sparen.

De vlinder komt voor in geheel Europa, Noord-Afrika, het Midden-Oosten en in Azië.

In Engeland heet deze vlinder: beautiful plume.

De koninginnenpage

Martijn de Jong

Heeft u dit jaar ook veel vlinders in uw tuin gezien? Door het koele en natte voorjaar en vervolgens ook nog voldoende regen in de zomer hebben veel van de algemene vlindersoorten eindelijk weer eens een goed jaar gehad. Volop atalanta's, dagpauwogen, kleine vossen, citroenvlinders en bonte zandoogjes. Maar met een beetje geluk heeft u ook koninklijk bezoek gehad: de koninginnenpage! Ook deze prachtige vlinder is dit seizoen behoorlijk veel in onze regio gemeld.

De koninginnenpage behoort tot de familie van de grote pages en is de grootste vlinder van Nederland en zeker ook wel één van de mooiste. De vlinder is 50 tot 75 mm groot en opvallend zijn de staartjes aan de achtervleugel, al kunnen deze bij oudere exemplaren ook al verdwenen zijn. De basiskleuren zijn geel met zwart. De gele tint is erg wisselend, van heel licht tot een stuk donkerder. Onderaan de vleugel loopt een blauw met zwarte rand en aan de binnenkant van deze randen bevindt zich een opvallende rode stip.

De koninginnenpage lijkt met het warmere klimaat het steeds beter te krijgen in Nederland, al wisselen de aantallen erg per jaar. De vlinder was eerst met name in het zuiden van het land te zien, maar krijgt de laatste jaren steeds meer voet aan de grond in de rest van het land. De aantallen zijn nooit heel hoog, dus het blijft altijd een prachtige ervaring om deze vlinder tegen te komen.

Met de lange roltong bezoekt de vlinder veel bloemen om nectar te verzamelen en de vlinderstruik/Buddleja is een erg geliefde plant. Mede daarom is het een regelmatige tuinbezoeker.

De koninginnenpage kent twee generaties per jaar en vliegt tussen april en half juni en vervolgens weer vanaf medio juli tot september.

Dat deze page vaak in tuinen wordt gezien heeft ook te maken met de waardplant waarop de eitjes worden afgezet en de rupsen leven. Dit zijn namelijk onder andere peen, venkel, pastinaak en dille. Uw groentetuin kan dus zeker interessant zijn voor de koninginnenpage. Buiten de tuin hebben de rupsen ook voldoende waardplanten zoals wilde peen, melkpeper en kleine bevernel.

Na uitkomst van het eitje is de rups in eerste instantie zwart met een licht vlekje en lijkt wel wat op een vogelpoepje. De rups vervelt vier keer en wordt steeds groter en mooier. Hij wordt dan groen met zwarte en oranje stippen. De rups kan zich bij bedreiging ook verdedigen en laat dan een klein rood orgaantje zien, dat vervolgens een onaangename geur uitstoot.

Na de laatste vervelling gaat de rups aan de wandel en op zoek naar een geschikte stengel om te verpoppen. De rups spint een zijden draadje (gordelpop) waarmee hij zich vastmaakt aan de plant en vervolgens vindt de verpopping plaats. Afhankelijk van het jaargetijde past de pop zich vaak wat aan qua kleur. In het voorjaar met veel groene planten zijn de poppen vaak groen. In de zomer, wanneer veel stengels wat bruinig zijn, is de basiskleur vaak bruin.

De vlinders die in het voorjaar vliegen, hebben als pop overwinterd en komen in de lente uit. Deze vlinders zorgen voor de volgende generatie en deze zomergeneratie is slechts enkele weken pop en vliegt alweer als vlinder vanaf juli.

De vorige jaren werden al af en toe koninginnenpages in onze regio gezien en vooral rondom Nieuwkoop werden de aantallen groter. Dit jaar zijn ook de aantallen in Alphen aardig omhoog gegaan en hopelijk zijn er dan ook voldoende eitjes afgezet om volgend jaar weer te genieten van deze prachtige vlinder!

foto's van Martijn de Jong over de koninginnepage op de achterzijde.

Museumtuin en park Voorlinden

Bijzondere tuinen bezoeken

Landgoed Elswout

In 1633 liet de succesvolle koopman Carl Jansz. Du Moulin een landhuis bouwen in de buurt van het Noord-Hollandse Overveen. Rondom het prachtige huis is een grote tuin aangelegd, met inheemse planten. Eind zeventiende eeuw kreeg het landgoed van een nieuwe eigenaar de naam Elswout, en het bestaat nog steeds. Je kunt het gratis bezoeken en wandelen door de tuinen en landschappen, bij elkaar bijna 85 hectare. Boslandschap met oude eiken, grote open graslanden met in het voorjaar uitbundig bloeiende bloemen, mooie doorkijkjes naar het kasteel. Als je een tafel reserveert, kun je op zondag in de deftige Orangerie genieten van een high tea.

Elswoutlaan 14, Overveen – staatsbosbeheer.nl

Misschien ken je Voorlinden als kunstmuseum, maar het park en de omgeving van het museum heeft natuurliefhebbers ook van alles te bieden. De tuinen rond het museum zijn aangelegd door de wereldberoemde tuinontwerper Piet Oudolf. Hij gebruikt veel inheemse planten, en hij heeft de tuin zo vormgegeven dat hij in elk seizoen het bewonderen waard is. Vanuit de tuin loop je zo de Wassenaaarse duinen in, waar je ook prachtig kunt wandelen. Meer kunst? Vlakbij Voorlinden ligt beeldentuin Clingenbosch, waar in de open lucht meer dan 60 moderne kunstwerken te zien zijn.

Museum Voorlinden, Buurtweg 90, Wassenaar – www.voorlinden.nl

Kasteeltuinen Arcen

Rond het zeventiende-eeuwse kasteel is een schitterende tuin aangelegd, waar je uren kunt dwalen over – of net naast – de mooi aangelegde paden. In de kasteeltuin, met 15 verschillende sfeertuinen, worden regelmatig interessante evenementen georganiseerd, zoals kunstexposities, lichtkunst en een fantasy festival. De kasteeltuinen zijn ook leuk voor kinderen; zij kunnen meedoen met een speurtocht die ze de hele tuin laat verkennen.

Lingsforterweg 26, Arcen – www.kasteeltuinen.nl

In Rosenhaege kun je het hele jaar door genieten van de prachtige tuinen van ontwerper Will Grijzen. Fruitbomen bloeien in het voorjaar, in de zomer is de lavendelheuvel knalpaars en geurig, in het najaar trekken de siergrassen de aandacht en in de winter vallen vooral de contouren en de hagen op. Een echte tuin voor tuinliefhebbers, en in het bijzonder mensen die houden van rozen, want daar is Rosenhaeg in gespecialiseerd. Het Celtic Koffiehuis is een attractie op zich, met heerlijk appelgebak!

Rosenhaeg, Bekingweg 8, Winterswijk – www.rosenhaege.nl

Pinetum Blijdenstein

Dit park is gespecialiseerd in coniferen, dennen, de Japanse notenboom Ginkgo biloba, jeneverbessen

en taxus. Alles bij elkaar staan er meer dan 400 verschillende soorten bomen in Blijdenstein. De tuin biedt een speciale route voor mensen met een visuele handicap; de zogenaamde 'geur-, kunst- en bomenroute.' Wil je dit park bezoeken met een groep, boek dan een rondleiding met een gids.

Pinetum Blijdenstein, Van der Lindenlaan 125, Hilversum, www.pinetum.nl

Rosenhaege Living Gardens

Plastic Soup Surfer Merijn Tinga doet Alphen aan

Dit zijn foto's van Plastic Soup Surfer Merijn Tinga, die onlangs via de Oude Rijn ook Alphen aandeed. Hij maakte zijn surfreis van Rotterdam naar Katwijk om actie te voeren voor het verminderen van de grote hoeveelheden plastic en vuilnis die via de rivieren de zee instromen. Door deze vervuiling wordt de natuur en het waterleven op de hele aardbol zeer ernstig bedreigd.

Merijn Tinga (Leeuwarden, 1972) is een Nederlands beeldend kunstenaar, kitesurfer en activist. Als Plastic Soup Surfer onderneemt hij acties om aandacht te vragen voor de problemen die veroorzaakt worden door zwerfvuil.

In de periode 2016-2020 voerde Tinga als Plastic Soup Surfer met verschillende expedities, een

Tweede Kamer motie en juridische middelen campagne om te komen tot statiegeld op kleine

plastic flesjes en blikjes (Bron: Wikipedia).

Jolanda Zwaan

Antoon Zonneveld, ons algemeen bestuurslid, heeft mij uitgenodigd om zijn tuin te komen bekijken. Zoals hij zelf zegt: 'Minder tegels en meer groen in de tuin zorgt voor verkoeling en houdt het (regen)water beter vast.'

De tuin kan, midden in een drukke woonwijk, een oase van rust zijn en aantrekkelijk voor dieren. Antoon vertelt dat hij al 25 jaar in deze wijk woont. 'Toen wij het huis kochten, had je aan beide kanten van de tuin een vijver. De vorige bewoners hadden er een brug overheen gemaakt. Erg mooi maar niet zo geschikt voor onze kinderen die toen nog heel klein waren.'

Om een tuin aantrekkelijk te maken voor dieren, moet het wel aan een aantal voorwaarden voldoen. Zo hebben vogels nestgelegenheid nodig en schuilhoekjes om in weg te vluchten of om in te slapen. Daarnaast is een waterschaal belangrijk om uit te drinken en in te badderen en wie ruimte heeft voor een vijver trekt ook libellen aan en andere insecten. Ook egels, kikkers en salamanders weten je tuin dan wel te vinden.

De tuin als natuurreservaat

Terug naar de tuin van Antoon, die aan al deze voorwaarden voldoet. Hij heeft zelf aan één kant van de tuin een vijver gemaakt (zie foto's). Daarbij heeft hij ook gebruik gemaakt van oude materialen, zoals de tuinverlichting en de waterpomp. Trots geeft hij een demonstratie van de verlichting en de pomp. 'De pomp maakt wel wat herrie en kijk, aan het einde van de vijver staan waterplanten die als een soort filter werken; maar je moet aan mij geen namen van planten vragen hoor'.

Ook zitten er goudvissen en karpers in de vijver. Op mijn vraag of er nu minder kikkerdril in zit (men zegt dat de vissen kikkerdril eten en de eitjes van waterjuffers) zegt Antoon: 'Nee hoor, daar heb ik niets van gemerkt, ik heb veel bruine kikkers en libellen in de tuin. Ik mis wel schrijvertjes in de vijver, die zie ik niet veel.'

Naast de grote vijver staan er ook diverse bomen en struiken in de tuin, waaronder kweeper, pruimenbomen en een eik. 'In de vuurdoorn heeft een winterkoninkje een nest gemaakt, maar dat is helaas mislukt', laat Antoon mij weten.

Waar hij ook trots op is, is zijn zelfgemaakte sedumdak.

Waar hij ook trots op is, is zijn zelfgemaakte sedumdak.
Hieronder staat door Antoon beschreven hoe je zelf een sedumdak kan maken.

Beschrijving voor een sedumdak van 3 bij 2 meter.

‘Omdat het dak iets schuin afloopt heb ik gekozen voor gaas en het lage deel is gemaakt van turf. Liefst uit de Rijn- en Veenstreek. Verdeel vijf zakken aarde over het dak en span daar gaas over. En maak ruimte om de sedumplanten er in vast te zetten.

De turf zo mogelijk doorsnijden, zodat het gaas halverwege tussen de turf met satéprikkers aan elkaar verbonden kan worden.

De turf met een modderpap besmeren en dit meerdere malen herhalen met een paar dagen ertussen.

De gebruikte sedumsoorten zijn *Spurium reflexum* acre en *Coral Carpet* maar er zijn vele soorten om uit te kiezen.

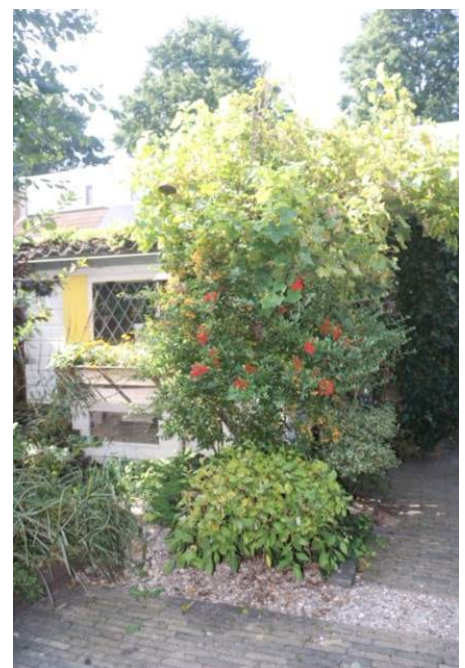
Voor bij de turf is *Sagina subulata* een mooie keus. Deze soort heeft kleine witte bloempjes en kan goed tegen droge periodes; zelfs als hij helemaal bruin is, kan deze soort zich toch weer herstellen.

De totale kosten van dit dak zijn 60 euro (exclusief arbeidsloon).’

Nu aan de slag en maak je tuindak wat groener; het recept heb je al.

Tot slot laat Antoon mij nog de voortuin zien. Een mooie rotstuin met verschillende niveaus. Ik heb in ieder geval weer voldoende inspiratie opgedaan.

Janny Eskes

Als er één wilde plant fotogeniek is door de seizoenen heen, is het wel de berenklauw. En niet alleen de reuzenberenklauw, maar ook onze inheemse, de gewone berenklauw.

Ik zal nooit vergeten hoe ik als scholier de reuzenberenklauw ontdekte. Ik ging vaak op strooptocht om mijn plantenkennis uit te breiden. Ik nam wat steeltjes met bloemetjes mee naar huis en ging daar aan de slag met de pas verworven geïllustreerde flora van Nederland van Heimans, Heinsius en Thijsse. Je had er de loep bij nodig om alle bloemonderdelen te ontrafelen.

Mijn terrein breidde zich uit en op een mooie zomerse dag zag ik midden in het bos een metershoge plant met grote witte bloemschermen. Een wonder vond ik het. Ik had geen idee wat het was, dus moest er een tak(je) mee naar huis. Het werd een worsteling met de harde hoekige stengels, maar het lukte. Thuis bleek het de Perzische of reuzenberenklauw.

Later heb ik de reuzenberenklauw nog in mijn eigen tuin gehad, onwetend van het gevaar en van het gegeven dat één plant vele duizenden nakomelingen kan voortbrengen. Dat ik geluk heb gehad, las ik naderhand pas. Als je er gevoelig voor bent, kun je van deze plant nare blaren krijgen,

Spelen met de berenklauw

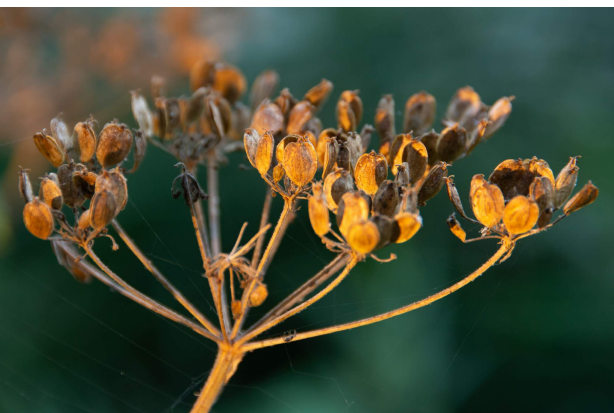
zeker als de zon schijnt. Voor de overheid en natuurbeheerders een reden om deze invasieve exoot binnen de perken te houden. Die perken zijn nu vaak de bermen langs snelwegen.

Maar gelukkig hebben we nog onze eigen 'gewone berenklauw', de *Heracleum sphondylium*, een formaatje minder, maar ook mooi. Kan de reuzenberenklauw de 4 meter halen, de gewone reikt hooguit tot 1,5 meter. Als fotograaf kun je het hele jaar lol van hem hebben. De grote planten met witte bloemschermen doen het goed in een landschapsfoto, zeker als er nog een paar wolkenpartijen achter hangen. Maar ook in het bos kun je er aardige foto's van maken, bijvoorbeeld als er wat licht door de bomen gefilterd wordt of 's avonds in de laatste zonnestralen.

De planten kunnen bloeien tot in oktober. Intussen vormen zich de zaden, dat is een schouwspel op zich. Uiteindelijk blijft er een fraai staketsel over en dient zich de volgende jaargang aan. De berenklauwen groeien vooral op heel voedselrijke, stikstofrijke en vochtige grond. Je ziet er dan ook veel in het Bentwoud en het Zegerslootgebied, waar bijgaande foto's gemaakt zijn.

Spelen met de berenklaauw

Wat is stilte en waar hoor je dat nog?

Hans van Dam

Tijdens de komende wandelingen met IVN Vrienden van het Heempad staan we stil bij onze zintuigen.

We zullen af en toe enkele minuten stilstaan, om ons heen kijken, ervaren wat we zien, ruiken, voelen en vooral wat we wel of liever: wat we niet willen horen. Daarna volgen korte impressies van de deelnemers: wat en hoe hebben zij die minuten van stilte beleefd. Het vijfde zintuig is proeven, dat doen we niet tijdens de excursies (openbaar gebied, uitlaatgassen, honden en andere vervuiling). Uiteraard is het mogelijk om plantendelen te plukken (een schachtje meenemen is handig) en het thuis te beleven.

Lawaai is het ongewenst indringen van geluiden van buitenaf

Ruim 40% van de mens heeft er last van. Het merendeel doet er onbedoeld en vaak ongemerkt aan mee. Lawaai is geronk van verkeer, motorcross en autoraces nabij natuurgebieden. Soms ook de klussende buurman, schreeuwende kinderen, gebabbel op straat, de wekelijkse maaibeurten van gazons, de bladblazers, bouwprojecten en windmolens. Motorrijders op rivierdijken die het leven van bewoners zuur maakt. Vliegtuiggeronk voor reizigers op weg naar hun

rustige vakantie. De diepe grondtoon van industrie in het havengebied. Binnenkomende scheepvaart. De ver dragen-de bastonen bij openluchtfestivals. De fluittoon in het oor door beschadigd gehoor, een toenemend probleem door geluidsoverlast. Waarom moet het zo hard?

Invloed van geluid op de natuur

Generatoren maken diepe geluiden, sommige dieren wijken voor die trilling. Andere soorten nemen die plekken in. Merels zingen luider in de stad dan in de bossen. Gaaien zijn gevoelig voor lawaai, daardoor neemt eikenopslag rond bedrijfsterreinen af. Dat is gunstig voor muizen en die trekken weer andere predatoren aan. Ooievaars en aalscholvers accepteren verkeerslawaai, je ziet ze vaak op lichtmasten. Buizerds en uilen zien langs wegen verkeersslachtoffers en nemen lawaai voor lief. Groene kikkers kwaken door luchttrilling van vliegtuigen. Dieren communiceren anders. Dieren wennen aan aanhoudend lawaai, maar plotseling geluid geeft schrikreacties. De zwaarste overlast voor dieren is de jaarwisseling. Lichtflitsen en knallen samen brengen onrust in de duisternis, de slachtoffers schrikken op en vliegen zich te pletter; voor ons plezier.

Stiltegebied Nieuwkoopse Plassen

Wat zijn stiltegebieden?

Dat zijn gebieden waar alleen natuurlijke geluiden gewenst zijn. Zo'n gebied herken je aan een blauw bord met de melding 'Stiltegebied'. Je mag hier wandelen en genieten van de rust. Er zijn wel regels, geen radio, telefoon en motorisch geluid. Gewoon praten mag, luid getetter weer niet. Neem je het zelf niet zo nauw, doe het dan voor anderen. Zet je telefoon op stil en geniet van vogelzang. Een boer die zijn aangrenzend land bewerkt, heeft daar toestemming voor; maar het stoort wel. Bij de keuze voor stiltegebieden is gekeken naar vliegroutes, niet andersom. Daar wringt vaak de schoen, bij windverandering wijkt die route vaak af. Voor militair vliegverkeer gelden die regels niet, die mogen knallen. Halsbandparkieten houden zich er ook niet aan.

Waar vind je nog stiltegebieden?

In 2008 is zo'n 650.000 hectare van Nederland aangewezen als stiltegebied. Daarvan bevindt zich 200.000 in de Waddenzee en 200.000 in de Zeeuwse wateren. Technisch gezien spreekt men van stiltegebied als geluid niet boven 40 decibel uitkomt. Dat is zo ongeveer het geluid van een zingende vogel of een stil klaslokaal. Absolute stilte bestaat niet, er is altijd geluid, vogelzang, voetstappen, wind, regen, storm, ademen en zuchten. De laagst gemeten waarden zijn 20 tot 30 decibel. Een fluisterstem ligt rond 35 decibel. De meeste stiltegebieden vind je in Drenthe, op heidevelden van de Veluwe, Utrechtse heuvelrug, delen van Zeeland, onder andere Zuid-Beveland. Het Dwingelderveld in Drenthe is onlangs gekozen tot de 'stilste plek' van ons land. Het luidruchtigste stiltegebied ligt in de Krimpenerwaard, de Vlist heeft die twijfelachtige eer. Aan burgemeester Casimir werd onlangs 'de hoofdprijs' uitgereikt, de Loden Oorbeschermers. Toegestaan autoverkeer zorgt gemiddeld voor 74 db. Motorrijders halen minstens 80, niet zelden 90 tot 100 db.

Mooie dijkes trekken motorrijders aan bij mooi weer. Er zijn wettelijke regels, maar ook vrijheden zijn in het geding. Goedwillende motorclubs adviseren hun leden: van 'oerend hard' terug naar normaal. De wet geeft de handhaving terug aan burgemeesters, die kunnen wegen tijdelijk afsluiten voor motorverkeer. Problemen zijn landelijk; in onze regio vooral langs rivieren, Lek en Hollandse IJssel, het landelijke Vlist en de kronkelende Meije. Verbieden is geluidsoverlast naar elders verplaatsen.

Stiltegebieden in het Groene Hart

In de Krimpenerwaard, Alblasserwaard, Reeuwijkse- en Nieuwkoopse Plassen. Polderwegen en fietspaden die zo ver mogelijk van autowegen liggen.

Het Bentwoud kent rustige gebieden, de rust wordt bij westenwind enkele keren per uur verstoord door de hogesnelheidslijn. Daar komt straks aan de oostkant verkeershinder van de Verlengde Bentwoudlaan bij. Het Zaanse Rietveld is ingesloten tussen de N11 en de spoorlijn Gouda/Alphen.

In het Zegerslootgebied kun je ook rustige momenten beleven, maar met de toenemende recreatiedruk zal die rust ook hier betrekkelijk zijn. Vogels schatten gevaren in en nestelen soms dichtbij geluidsbronnen, ook mensen wennen eraan. In alle genoemde gebieden blijft het vliegverkeer een verstorende factor. Gemeenten in het Groene Hart pleiten voor aanvliegroutes voor Schiphol boven zee. Een mooi plan dat wordt aangeboden aan minister Van Nieuwenhuizen (Infrastructuur & Waterstaat) maar het is enkel verplaatsing van geluidsoverlast naar andere dorpskernen. Minder vliegbewegingen gaat niet lukken als straks alles weer normaal is. Minder vliegvakanties boeken is een oplossing; een vliegvakantie is inmiddels flink duurder geworden.

Geluidsoverlast tast de gezondheid aan, ergernis, stress, slapeloosheid, hoge bloeddruk, doofheid en dan hebben we het nog niet gehad over schadelijke bijverschijnselen, fijnstof, CO₂ en uitlaatgassen.

Dag van de stilte

Het symbolisch stilstaan voor stilte waar we recht op hebben. Het vindt plaats op elke laatste zaterdag van oktober, dit jaar 30 oktober, ook de nacht van het licht uit doen.

Stiltekaart

Wil je naar gebieden waar voornamelijk natuurgeluiden zijn, kijk op de stiltekaart via: www.atlasleefomgeving.nl of kijk op de website van NEFOM. Tot slot, maak eens voor jezelf een lijstje wat je kunt doen om bij te dragen aan een stillere en gezondere wereld. Kijk eens welke dingen je in huis of schuur bijna nooit gebruikt. Is die bladblazer, hogedrukspuit, grasmaaier of elektrische heggenchaar in een kleine tuin echt nodig? Denk bij geluid maken ook aan de burens. Het is alleen corona gelukt om periodieke stilte te realiseren, maar dat willen we toch niet nog een keer?

Agenda

Vleermuizen Zegerslootgebied

vrijdag 1 oktober 19.30 -21.00 uur Gidsen: Dick Warmerdam, Annemieke v. Eeuwen

Op deze zomeravond kijken en luisteren we naar de vleermuizen langs de Kromme Aar en langs de Zegerplas

Start Bezoekerscentrum De Veenweiden
Aanmelden: Dick Warmerdam dickw@xs4all.nl

Paddenstoelen in het Gouwebos

zaterdag 23 oktober 10.00 – 12.00 uur

Gidsen: Hans v. Dam, Lia v.d. Sandt+ Miep Munninghoff

We hebben de mooie plekken van voorgaande jaren onthouden en gaan zien of ze er weer staan. Een wandeling vol verrassingen en een must voor fotografen. Neem spiegeltje, loep en/of fototoestel mee. Een spannende wandeling, ook voor de jeugd.

Na afloop koffie/ thee e.d. bij de Contactweide.

Start: Kinderboerderij Contactweide, Snijdelwijklaan 6, 2771 SX Boskoop

Herfststadswandeling met het Gilde
zondag 24 oktober 11.00 – 13.00 uur
Gidsen: Ineke v Elk , Liesbeth Bos

Naast het verhaal over de geschiedenis door een gids van het Stadsgilde ook aandacht voor het verhaal van de steeds veranderende stadsnatuur. Wat treffen we nog aan aan bloeiende planten? Zijn er vruchtdragende bomen/struiken en vogels?

Start: Oude Stadhuis Burgemeester Visserpark bij de trappen van het stadhuis
Aanmelden: Dick Warmerdam dickw@xs4all.nl

Eind september bepalen we of de Stiltewandeling door gaat

Stiltewandeling

zondag 31 oktober 12:00-14:00 uur Gids: Grada Hooijmans

Gisteren was het de nationale “Dag van de Stilte”. Een dag om natuurlijk even stil te staan bij jezelf. We wandelen circa één uur door het Zegerslootgebied in stilte. Na afloop de mogelijkheid om na te praten in het Bezoekerscentrum.

Prijs koffie/thee € 2

Start: Bezoekerscentrum De Veenweiden

November

Herfstwandeling

zondag 7 november 14.00 - 16.00 uur Gidsen: Liesbeth Bos en Annelies Ooms

Optimisten staan nog te bloeien Ook kunnen bomen nog alle herfstkleuren hebben. De wintergasten zijn weer gearriveerd. We gaan er van genieten.

Start: Bezoekerscentrum De Veenweiden Gebouw De Vlin-der.

Aanmelden: Dick Warmerdam dickw@xs4all.nl

Paddenstoelen zoeken en bekijken bij de Bowling

zondag 14 november 14.00 – 16.00 uur Gidsen: Lia v.d. Sandt, Liesbeth Bos

De paddenstoelen laten in volle omvang en in vele soorten zich zien. We gaan er zoveel mogelijk zoeken.

Vooraf kinderen hebben een fijne neus waar ze staan.

Start: Parkeerterrein bij de Bowling Sportlaan 3, 2406 LD Alphen aan den Rijn

De activiteit staat voor iedereen open en is gratis. Kijk ook eens op ivn.nl/alphenaandenrijn en [facebook.com/ivn.alphenaandenrijn](https://www.facebook.com/ivn.alphenaandenrijn).

December

Tussen Kerst en Nieuwjaar. Floron Eindejaarsplantenwandeling

Gidsen: Hans v. Dam + Miep Munninghoff

Op zoek naar de laatste nabloeiers.

Vooraf opgeven: de datum wordt aan de hand van het weer bepaald. Iedereen wordt gemaild/gebeld wanneer de excursie van start gaat.

Start: Kinderboerderij de Contactweide Snijdelwijklaan 6 Boskoop

Aanmelden: Hans v Dam telf. 0172 – 21 47 75 of mail jan-ny@countrygazette.nl

Voor de liefhebbers:
www.tuintelling.nl

Bodemdierendagen 24 september tot 6 oktober
Ontdek leven in je tuingrond

egel foto: Monique Smulders

Oproep

Gezocht:

1 lid van de Kas Commissie en 1 plaatsvervangend lid van de Kas Commissie

Vereiste:

Lid van IVN Alphen aan den Rijn.

Enige boekhoudkennis.

Aanwezig willen zijn bij de Algemene Ledenvergadering.

Tijdsbesteding gedurende een jaar circa 4 uren.

Gezien de samenstelling van de Kascommissie worden vooral dames opgeroepen.

Informatie: Penningmeester 06 - 5322 6448

Gezocht

Vrijwilliger met organisatietalent is van harte welkom bij IVN-werkgroep Lezingen

Wat ga je doen?

Voorbereiden van lezingen over natuureducatie: geschikte onderwerpen zoeken, contact onderhouden met de spreker, het verwerken van de aanmeldingen, het ontvangen van deelnemers.

Wat levert het op?

Uitbreiding van je kennis over de natuur in het algemeen en specifiek in Alphen aan den Rijn en omstreken.

Wat vragen wij?

De taken worden binnen de werkgroep verdeeld op basis van mogelijkheden en interesses. Je tijd bepaal je zelf en kun je ook zelf indelen. Interessant voor iemand die iets wil doen, maar ook maximale flexibiliteit wil hebben.

Meer weten?

Een beschrijving van de werkgroep(activiteiten) en informatie is te krijgen bij:

Liesbeth Bos, em.bos@xs4all.nl

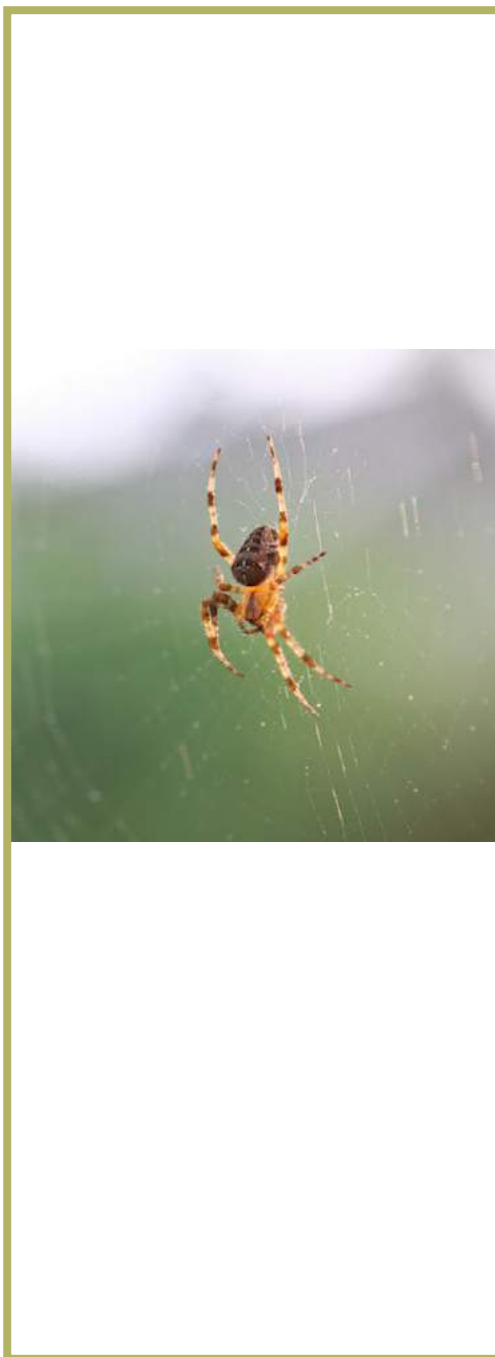

Kruisspinnen

Monique Smulders

Ook dicht bij huis is er in deze tijd weer van alles te zien. De warme dagen aan het begin van deze week lokten veel insecten naar de bloemen in onze tuin. Allerlei soorten zweefvliegen verzamelden nectar en stuifmeel, in een rap tempo nu het nog kan. Enkele mannetjes waren geïnteresseerd in de vrouwtjes op de Japanse anemoon en bleven er boven vliegen terwijl de vrouwtjes aten. Zodra het vrouwtje bereid is om te paren, zijn ze meteen ter plekke! Heidelibellen jagen vanuit een vast punt en vliegen op als er wat interessants te vangen is. Al 'kauwend' keren ze naar hun plekje terug. Soms lijken ze te lachen naar de camera met hun witte kaken :). Opvallend gedragen de kruisspinnen zich in deze tijd van het jaar. Ze waren er al de hele tijd, maar nu worden ze zichtbaarder. Veel in het voorjaar uitgekomen spinnen zijn al ten prooi gevallen aan de vogels en andere dieren op zoek naar een eiwitrijk hapje. Maar de overlevers hebben nu een behoorlijk formaat en ze spannen hun webben op zichtbare plaatsen. Bij voorkeur dwars over een pad waar je elke dag over heen moet.

Met een beetje spijt voor hun werk maak ik het meestal aan één draad los en drapeer het een beetje over de struiken. Nu las ik trouwens dat ze sowieso elke dag een nieuw web moeten spinnen omdat het slijt door wind en het geworstel van prooien. De prooi van de laatste spin beweegt nog een beetje terwijl deze al helemaal ingesponnen is. De kruisspinnen

maken hun wielweb in een minuut of twintig en dat is eigenlijk razendsnel.

Het was mij al eens opgevallen dat die witte kruisjes op het spinnenlijf behoorlijk variabel zijn, de ene keer zijn ze groter en beter zichtbaar dan de andere keer. In feite worden die kruisjes gevormd door afvalstoffen in het lichaam van de spin die zichtbaar worden door de transparante huid. Dat is een heel ingewikkeld verhaal, dat ik hier eenvoudig probeer samen te vatten. Het technische verhaal kun je lezen op Nature Today. Bij ons mensen (en andere zoogdieren) breekt de lever gevaarlijke afvalstoffen af tot een in water oplosbare stof en de nieren voeren dat vocht af. Bij gebrek aan die twee organen moeten spinnen hun giftige afvalstoffen (ammonium) op een andere manier verwerken. Uitstulpingen van de darmen nemen bij de kruisspin de functie van de lever over. En buisjes in het achterlijf functioneren als nieren. Die uitstulpingen en buisjes zetten de ammonium om in guanine. Dat is echter niet oplosbaar in water en het kristalliseert gemakkelijk. Een deel van de guanine wordt uitgescheiden, maar een ander deel blijft achter in de darmuitstulpingen. Daar drukken de guaninekristallen tegen de spinnenhuid waardoor wij het kruisvormige teken zien op hun lijf, samen met andere witte vlekjes. Zo blijven insecten me altijd weer verbazen.

Natuurnotitiesmoniquesmulders.blogspot.com

Natuur Gidsen Opleiding

NGO Alphen Nieuwkoop

De afdelingen IVN Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop, ondersteund door de afdeling IJssel en Gouwe, starten op 10 januari 2022 weer een NatuurGidsenOpleiding (NGO). Natuurgidsen kunnen wonderlijke en spannende verhalen vertellen. De bron is onuitputtelijk, want in de natuur is van alles te zien en te beleven. Wilt u dat ook kunnen? Of wilt u een jeugdgroep leiden? Meehelpen met het organiseren van lezingen? Of meedoen met het onderhoud en deskundig beheer van unieke gebieden.

Gedurende anderhalf jaar maken wij u vertrouwd met het lezen van het landschap, natuurbeheer, natuurhistorie, inzicht in de biodiversiteit en duurzaamheid. En natuurlijk met bomen en planten en hun leefmilieus, herkenning van vogels, vlinders, insecten, vissen, amfibieën en zoogdieren. Wij hebben een aantrekkelijk programma met lezingen en excursies.

Start 10 januari 2022 en diplomautreiking op 24 juni 2023.

Per maand twee maandagavonden: een avond Zoom (onderwerpen lenen zich daartoe) en een avond fysiek bij elkaar in het Groene Hart Leerpark aan de Prinses Beatrixlaan 4 te Alphen aan den Rijn. Hier kunnen wij dubbele lokalen huren.

De 3e zaterdag (data ontvangt u op de infoavond) van de maand zijn er twee buitenactiviteiten gepland van 09.30 - 14.30/15.00 uur. We kunnen dan in twee kleinere groepen aan de slag en wisselen halverwege de dag.

Kosten voor de opleiding: € 295,00 voor alle bijeenkomsten en excursies gedurende 1,5 jaar. Dit is inclusief een lesmap en examengeld.

Je moet wel lid zijn van een IVN-afdeling, het liefst een van de organiserende afdelingen.

Wij houden op 11 en 25 oktober 2021 een informatieavond. We starten om 19.30 uur en we proberen om 21.00 uur de avond afgerond te hebben. Heb je belangstelling, meld je aan voor een van de informatieavonden bij Gerda Bonninga: ngo.alphen.nieuwkoop@gmail.com. Je kan Gerda ook bellen voor meer informatie: 06-53403123.

Lees voor algemene informatie meer over de NGO op de website van het cursushuis van IVN:

De Natuurgidsenopleiding volgen | IVN.

Foto's IVN Voorne-Putten

Franse veldwesp

Jolanda zwaan

De Franse veldwesp komt letterlijk op hangende pootjes thuis en daarmee onderscheidt ze zich dan ook van de gewone of Duitse wesp. Tijdens het vliegen laat ze de pootjes hangen, de gewone wesp doet dat niet.

De Franse veldwesp is slanker en heeft dan ook een echte wespentaille. Van zoetigheid houdt ze niet en ze zal ons op een terras niet snel lastigvallen. Hoewel minder agressief dan de gewone wesp kan ze wel steken.

Ik zag deze wesp voor het eerst dit jaar in mijn tuin en ze vond het niet leuk als ik te dicht bij de waterschaal kwam als ze wilde drinken. Zoals de naam dus doet vermoeden komt ze hier oorspronkelijk niet vandaan,

maar uit Zuid-Europa; nu het klimaat

hier milder wordt komt ze ook in Nederland voor. De wesp eet veel plaaginsecten en rupsen, dus helaas soms ook rupsen van zeldzame vlinders. Ik heb in Lisse een Franse veldwesp zien slepen met rupsen; het was nog een zware klus.

Haar nest bestaat uit maximaal 50 wespen en heeft een meer open karakter. Ze schijnen een voorkeur te hebben voor - voor ons - onlogische plekken, zoals onder de handgreep van een kliko. Het veldwespwaaierkje parasiteert de Franse veldwesp.

Een goed jaar voor de heidevelden

Monique Smulders

Na de paarse pracht van lamsoor in de Slufter op Texel kleurden ook andere delen van Nederland paars. 2021 is een goed jaar voor de heidevelden.

Struikheide komt in bijna heel Europa voor, maar alleen rondom de Noordzee, Golf van Biskaye en in sommige bergstreken vormt het plantje heidevelden. Nederland en Noord-Duitsland vormen de kerngebieden waar stuikheide groeit. Nederland is nog steeds kampioen heidevelden, we hebben er een groter oppervlak van dan de ons omringende landen samen. Toch is er nog maar één tiende over van wat het vroeger was. Het ideale klimaat voor het plantje is vochtig met koele zomers, zachte winters en regenval die gelijkmatig verspreid over het jaar valt. Zulk weer hebben we in jaren niet gehad! Maar dit jaar voldeed de zomer aan alle eisen van het paarse spul, met als gevolg dat de velden mooi in bloei stonden. In het groene hart is er weinig heide, behalve een klein plukje in de duinen bij de Zilk. We besloten om een afwisselende wandeling te maken door de Kaapse Bossen bij Doorn. De bloei was nog niet op het hoogtepunt en het stukje heide op de route was klein. Toch konden we al genieten van die vele paarse bloemetjes die

samen op een takje zitten. De kleine groene kroonblaadjes regelen het opengaan van die mini-bloemetjes. Ze zwellen op en duwen daarmee de paarse bloempjes open. Dat gebeurt niet gelijkmatig: aan één kant is er meer zwellen. Het bloemetje wordt op die manier een beetje scheef geduwd en beschermt als een dakje de meeldraden en de stamper. Op een heideveld is het leven trouwens hard. Er heerst een microklimaat met grote temperatuurswisselingen. De heidestruikjes houden 's nachts nauwelijks warmte vast. In sommige heidegebieden kan het wel voorkomen dat er acht maanden van het jaar sprake is van nachtvorst. Dat is niet alleen zwaar voor de plantjes maar ook voor de dieren die in en rond de heide leven.

Boven de heidestruikjes in de Kaapse Bossen fladderde een blauw vlindertje. Ik hoopte op een heideblauwtje, want die zijn tamelijk zeldzaam. 'Helaas' was het een boomblauwtje, 'n veel voorkomend lid van de blauwtjesfamilie die je ook in tuinen veel ziet. En eentje die makkelijk te herkennen is. Geen ingewikkelde tekening van witte, oranje en zwarte stippen. Maar een subtiel blauwgrijze achtergrond met kleine zwarte stipjes. In het tegenlicht was het een beauty!

Kom kijken! Kom proeven! Kom winkelen
op de boerderij!

landwinkel®

Steenwijk - Alphen aan den Rijn

Aan de Woudbrugseweg 80 in Alphen aan den Rijn vindt u de zuivelboerderij van de familie Steenwijk, natuurlijk ook met een fraaie Landwinkel op het erf! Hier vindt u heerlijke en eerlijke ambachtelijke streekproducten, onder andere de verrukkelijke zuivelproducten van eigen makelaardij, zoals boter en diverse soorten boerenyoghurt.

Welzijn voor de dieren staat voorop

Familie Steenwijk heeft een groot aantal koeien die dagelijks voor de nodige liters melk zorgen. Het welzijn van de dieren staat op de boerderij voorop. De koeien krijgen voer van eigen land en verblijven in schitterende, ruime loopstallen. In de zomers grazen ze in prachtige weilanden. Die zorg voor het dier proeft u in de producten!

Van alles te beleven voor de kleintjes

Wanneer u toch naar de Landwinkel gaat, breng dan meteen even een bezoekje aan de dierenweide. Kinderen kunnen kennismaken met de diverse dieren, zoals een shetlandpony, geitjes, kipjes, eenden en een ezeltje.

Op de Kakelhoeve kan uw kind zich vermaken met de speelattributen en zo spelenderwijs het leven op de boerderij ontdekken. Ook voor de leukste kinderfeestjes kunt u bij hen terecht.

Onze faciliteiten

Veehouderij | Zuivelboerderij/ Pakketten | Streekproducten

Landwinkel Steenwijk

Woudbrugseweg 80, 2401 LT Alphen aan den Rijn

0172-51 83 16

steenwijk@zuivelboerderij.info

Openingstijden

Maandag gesloten.

Dinsdag/woensdag/donderdag: 09:00 -18:00.

OPROEP

Gezocht een **gastvrouw** voor het zetten van koffie en thee op de avonden dat er lezingen worden gegeven in het

Bezoekerscentrum de Veenweiden.

Graag aanwezig zijn vanaf 19.00 uur tot na de pauze, zo rond 21.30 uur. Na de pauze

de kopjes in de vaatwasser zetten en keukentje opruimen.

Je mag de lezingen gratis bijwonen.

Voor meer informatie Liesbeth

Bos. em.bos@xs4all.nl

Hoofdstraat 141, 2406 GG Alphen aan den Rijn 0172-473236

Van Eijkstraat 19
2406 TZ Alphen aan den Rijn
0172 - 471111

www.sterkliniek-alphen.nl

www.facebook.com/sterkliniekalphen

Het leven gaat door en wij dus ook

Misschien is dat wel de belangrijkste les die we uit de natuur kunnen leren: dat het leven altijd weer zijn weg vindt, in het ritme van de seizoenen. Laten we daarop vertrouwen wanneer we geconfronteerd worden met onvoorziene en onzekere omstandigheden.

Gelukkig zijn er andere dingen waarover u wél controle hebt, maar dan moet u ze wel op tijd regelen. Denk aan een (levens)testament, goede huwelijkse voorwaarden of een schenkingsregeling. U weet dan zeker dat de zaken worden afgehandeld zoals u dat wilt.

Vindt u dat ook een geruststellende gedachte? Dan bent u natuurlijk van harte welkom bij ons op kantoor.

Kroes en Partners Notarissen & Adviseurs
Voor nu en later

ivn natuur
educatie
Alphen aan den Rijn

Martijn de Jong

